

Отримано: 3 вересня 2019 року

Прорецензовано: 16 вересня 2019 року

Прийнято до друку: 23 вересня 2019 року

e-mail: larysa_rys@yahoo.de

DOI: 10.25264/2519-2558-2019-7(75)-7-10

Рись Л. Ф., Пасик Л. А. Відомісне словоскладання у сучасній німецькій мові. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог: Вид-во НаУОА, 2019. Вип. 7(75), жовтень. С. 7–10.

УДК 811.112.2'373.611'373.2

Рись Лариса Федорівна,
кандидат філологічних наук, доцент
Пасик Людмила Адамівна,
кандидат філологічних наук
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

ВІДОМІСНЕ СЛОВОСКЛАДАННЯ У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

У статті досліджуються композити із онімами у своїй структурі, або відомісні композити. Проаналізовано їхні зв'язки із дериваційною базою та вплив онімів (антропонімів, топонімів та ергонімів) на формування семантики відомісних композитів. Відомісне словоскладання слугує утворенню апелятивів та інших онімів: топонімів і ергонімів. Онім зазвичай виконує модифікуючу атрибутивну функцію у складі композита та допомагає назвати денотат через його взаємозв'язок із референтом власного імені. У випадку одиначної мотивації взаємодія між складниками композита встановлюється на основі певних суспільно важливих подій, що пов'язані із певними особистостями, географічними об'єктами чи установами. Поширення відомісних композитів у німецькомовних ЗМІ зумовлене особливостями словоскладання німецької мови, яке дозволяє поєднувати у своїй структурі різні лексичні одиниці, та зростанням суспільного значення певних громадських діячів, політиків, політичних організацій та різного роду економічних інституцій.

Ключові слова: відомісне словоскладання, композит, онім, антропонім, топонім, ергонім.

Larysa Rys,
Ph.D. in Linguistics, Associate Professor of German Philology Department
Ljudmyla Pasyk,
Ph.D. in Linguistics, Associate Professor of German Philology Department
Lesya Ukrainka Eastern European National University

PROPER NAMES COMPOSITION IN MODERN GERMAN

The article focuses on structural and semantic peculiarities of noun-composites derived from proper names in Modern German. Composition on the basis of proper names serves to form common nouns (deonymic composites) and other proper nouns (onymic composites) such as toponyms (place names) and ergonyms (brand names). The influence of onyms (anthroponyms, toponyms, and ergonyms) on the formation of semantics of proper names composites is analyzed. An onym usually performs the modifying attribute function in the structure of a composite and helps to name a denotatum on the basis of its relationship with the referent of the used proper name. Anthroponyms that designate known historical, mythological, or fairy-tale characters can actualize only certain characteristics of their referents which can enter into semantic interaction with the second constituent of the composite. In the case of individual motivation, the interaction between the components of the composite is established on the basis of certain socially important events related to certain individuals, geographical places or institutions. The wide usage of proper names composites in the German media is conditioned by the peculiarities of German composition, which makes it possible to combine in their structure different lexical units, and by the growing social importance of certain public persons, politicians, political organizations and various economic institutions.

Key words: proper name composition, composite, onym, anthroponym, toponym, ergonym.

Постановка наукової проблеми. Іменникові композити німецької мови виступали об'єктом багатьох лінгвістичних досліджень через здатність поєднувати у своїй структурі несполучене, експліцитно чи імпліцитно виражати різноманітні співвідношення між предметами та явищами, виступати засобами мовної гри, метафоричних та метонімічних переносів. Серед чисельних моделей іменникового словоскладання особливої уваги дослідників потребують композити, які містять у своїй структурі власні назви, або оніми. Відомісне словотворення викликає сьогодні особливий інтерес учених у зв'язку із зростанням кількості таких новотворів, подекуди їхньою експресивністю, незвичністю та розповсюдженістю в інтернет- та медіа-дискурсі.

Серед композитів із власними назвами у своїй структурі, або відомісних композитів (ВК), є як узуальні лексичні одиниці, так і багато новотворів та okazіональних утворень. Поширення таких композитів потребує детального вивчення ролі онімів у словоскладанні німецької мови, особливостей формування семантики ВК, зокрема конотативного компонента їхнього значення та функціонування відомісних словоскладних конструкцій у дискурсі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Відомісні композити німецької мови мало описані у сучасній лінгвістичній літературі. Вчені звертали увагу на такі композити серед інших моделей словоскладання сучасної німецької мови, яке практично не має обмежень щодо застосування різного роду лексичних одиниць у складі композита, однак лише окремі дослідники (В. Флейшер, І. Барц, Л. Ортнер, Б. Шлюкер) розглядають відомісні композити як окремий вид словоскладання (Eigennamenkomposita).

Традиційно, слідом за В. Флейшером та І. Барцем, розрізняють онімні та деонімні композити: онімні композити є власними назвами, у той час, як деонімні композити є апелятивами із власною назвою в структурі композита [2, с. 130]. Тобто у деонімних композитах відбувається процес деонімізації, або апелятивізації, найчастіше через використання загальної назви (апелятива) у якості другого безпосереднього складника (ДБС) композита, який є основним і виражає більш загальну, родову категорію по відношенню до значення всього композита.

Предметом дослідження виступали окремо композити-оніми, а саме топоніми (А. В. Ясиба, І. М. Сушинська). Окремі групи деонімних композитів досліджувалися за лексико-тематичним принципом, наприклад, деонімні іменникові композиції спортивної тематики (В. М. Радзіон).

Відсутність системного дослідження відонімних композитів можна пояснити частково їхньою незначною часткою у словниках німецької мови. Так, як зазначає Б. Шлюкер, у словнику Р. Кьостера «*Eigennamen im deutschen Wortschatz: ein Lexikon*» (2003), який містить найважливіші деоніми німецької мови, вміщено лише 768 відонімних композитів типу *Bunsenbrenner, Chinakohl* [4]. Однак словники вміщують лише узуальні лексикалізовані композити, а моделі відонімного словоскладання є більш продуктивними серед оказіональних утворень, які часто зустрічаємо у засобах масової інформації: *Shakespeare-Kinodramen, Berlusconi-Prozess, Russland-Sanktionen, VW-Auslaufmodell* та інші. Тобто серед відонімних композитів є такі, які називають усталені поняття, та композити, які слугують номінації одиничних явищ чи процесів.

Мета статті – дослідження відонімних композитів німецької мови крізь призму їхніх дериваційних та семантичних особливостей. Задля досягнення поставленої мети зроблено акцент на їхніх зв'язках із дериваційною базою, зокрема на впливі оніма (антропоніма, топоніма чи ергоніма) на формування семантики ВК. У статті також вирішуємо завдання систематизації відонімних композитів за їхньою словотвірною структурою, семантичної класифікації ВК, виділення основних лексико-семантичних груп аналізованих одиниць на основі мотиваційних відношень між складниками ВК та їхніх специфічних характеристик. Опис та диференціація випадків відонімного іменникового словоскладання сприятимуть детальному вивченню системи словотворення німецької мови. Матеріалом статті слугували відонімні композити, вибрані із бази німецьких деонімів (www.wispor.de), а також із онлайн-видань німецьких ЗМІ, таких як «*Spiegel*», «*Focus*», «*Stern*», «*Welt*», «*Süddeutsche Zeitung*», «*Frankfurter Allgemeine*», «*Bild*» та ін.

Викладення основного матеріалу. До відонімних композитів відносимо композити із одним або більше складниками, вираженими власними назвами: зазвичай антропонімами, топонімами чи ергонімами. Розглянемо спочатку конструкції, які самі виступають власними назвами.

Композити-оніми зазвичай містять у своїй структурі антропоніми та топоніми і можуть складатися із двох власних назв, як от: *Annenmarie, Leipzig-Grünau, Schleswig-Holstein, Frankfurt (Main)*. Особливим випадком є метафоричні, образні найменування міст, у яких простежується певний асоціативний зв'язок на основі подібності між топонімом, представленим у якості другого складника композита, та топонімом, названим композитом. Так, ВК *Elb-Florenz* слугує метафоричним позначенням для Дрездена, *Isar-Athen* – для Мюнхена, *Spree-Athen* – для Берліна.

Композити-оніми можуть містити у своїй структурі й апелятив у поєднанні з власним іменем, у цьому випадку власна назва може виступати у якості другого складника, який диференціюється апелятивом, котрий займає місце першого складника композита, наприклад: *Alt-Berlin, Groß-Hamburg, Oberrhein, Norddeutschland, Mitteleuropa*. Поміж таких композитів зустрічаємо прізвиська людей, які можуть характеризувати їх на основі їхньої діяльності, як от прізвиська німецького політика Урсули фон дер Ляйен: *Krippen-Uschi, Krippen-Ursel та Krippen-Ursula*, які вона отримала, будучи міністром у справах сім'ї, у зв'язку з тим, що активно виступала за розширення дитячих дошкільних закладів (Кіппен). В окремих випадках онім в якості другого складника композита може слугувати метафоричним позначенням особи чи географічного об'єкта, як наприклад композит *Klein-Paris* слугує метафоричним найменуванням Лейпцига, композит *Mini-Schwarzenegger* (bild.de, 01.12.2018) позначає у статті хлопчика, який може зробити 1000 віджимань.

Композити-оніми із антропонімом у якості першого складника зазвичай виступають назвами вулиць та різного роду установ, названих на честь їхнього засновника чи іншої видатної особистості, пов'язаної із названим об'єктом чи просто шанованої національною чи громадською спільнотою: *Goethestraße, Humboldt-Universität, Konrad-Adenauer-Stiftung, Petersdom*. Існують і топоніми, до складу яких входять інші, пов'язані з найменованим об'єктом топоніми: *Ruhrgebiet, Main-Donau-Kanal*.

Більшість таких відонімних композитів пишуться через дефіс. Таке написання, на думку Б. Шлюкер, пояснюється тим, що воно зберігає незмінною форму власного імені, адже ім'я людини є частиною її особистості, в той час, як географічні назви та назви різних інституцій є частиною колективної ідентичності суспільства [4, с. 5]. Написання разом спостерігаємо у написанні назв вулиць, у композитах із зв'язним елементом –s– (*Martinsgans, Stephanstag*) та інших узуальних деонімних композитах, у яких навіть носії мови можуть не розпізнавати перший складник як власну назву та не знати референта цього імені, як наприклад у композитах *Sachertorte, Schrebergarten, Litfaßsäule*. У багатьох випадках, коли процес лексикалізації ще не завершився, допускається написання композитів як разом, так і через дефіс: *Montessorischule і Montessori-Schule, Goetheband і Goethe-Band*.

Основну частину аналізованих відонімних утворень становлять деонімні композити, або відонімні композити-апелятиви, які на відміну від композитів-онімів не ідентифікують окремий об'єкт, а позначають клас однакових предметів. Відонімні композити-апелятиви зазвичай містять у своєму складі власну назву як перший складник та загальну назву як другий складник композита, при цьому складники можуть знаходитись у різних відношеннях один з одним, залежно від можливостей взаємодії їхньої семантики й інтеграції в єдину структуру знання про об'єкт номінації. Так, велику частку таких композитів становлять композити із антропонімами в якості першого складника, при цьому можливі різні відношення між складниками та значенням самого композита.

Композит, що містить прізвище історичної особистості (письменника, композитора і т. п.) може позначати її твір: *Beethoven-Sinfonien, Liszt-Walzer, Mendelssohn-Werkverzeichnis*. Деякі з них можна вважати власними назвами, оскільки саме за іменем свого автора вони отримали свою назву: *Semperoper, Martin-Gropius-Bau*. У таких ВК антропонім слугує безпосереднім вираженням свого референта як творця названого об'єкта. Інколи в складі композита антропонім використовується у метонімічному значенні, коли вже відбулося перенесення значення із імені автора на його твори: *Dürer-Ausstellung, Goethe-Lesung*.

Композит із прізвищем може слугувати передачі походження, родинних зв'язків членів певної сім'ї: *Kennedy-Nichte* (gala.de, 16.03.2016), *Kennedy-Kinder, Adenauer-Tochter* (bild.de, 04.02.2019), *Zuckerberg-Baby* (spiegel.de, 02.12.2015).

У низці композитів співвідношення між першим складником-онімом та другим складником-апелативом мало відрізняється від аналогічних композитів, утворених лише на базі апелативів. Різниця може полягати лише в тому, що при використанні оніма ми співвідносимо найменування з конкретним референтом, а при використанні апелатива – із класом подібних об'єктів. Це можемо, зокрема, спостерігати в композитах з віддієслівним другим складником, у яких перший складник лише заповнює місце відповідного актанта: порівняємо *Trump-Beraterin* (spiegel.de, 17.07.2019) і *Kundenberaterin*. У неузальних ВК власні назви зазвичай співвідносяться зі своїм референтом, його діяльністю, роллю в описаній ситуації: *Hitler-Attentat*, *Anti-Merkel-Plakaten*, *Obama-Wahlkampf*, *Michael-Jackson-Film*, *Putin-Kritiker*. Значення більшості таких ВК легко можна встановити на основі мінімального контексту, яким є другий складник композита: *Trump-Logik*, *Trump-Unterstützer*, інші ж потребують більш широкого контексту, як от ВК *Trump-Strohalm* позначає пластикові трубочки з написом «Трамп» (*Trump-Schriftzug*) (sueddeutsche.de, 21.07.2019).

Прізвище видатної особистості може слунувати почесним найменуванням започаткованої нею чи названої в її честь нагороди, як от: *Nobelpreis*, *Paracelsus-Medaille*, *Max-Planck-Medaille*; пам'ятки, встановленої на її честь: *Bismarckturm*, *Bismarcksäule*, *Beethovenhalle*, *Beethovenfest*; місьць, пов'язаних із життям і творчістю історичної особи: *Goethehaus*, *Schillerhaus*, *Gropiusstraße*. З іменами святих утворено багато назв церков, соборів, релігійних свят: *Martinstag*, *Stephansdom*, *Johannistag*, *Nikolaustag*.

Багато апелативів, що називають певні винаходи чи відкриття носять імена своїх винахідників: *Dieselmotor*, *Röntgenstrahlen*; багато термінів, що використовуються у відповідних фахових мовах науки і техніки, є названими в честь винахідника відповідного явища, чи іншого видатного вченого з цієї галузі, як то терміни з фізики на честь німецького нобелівського лауреата Клауса фон Клітцинга: *Klitzing-Effekt*, *Von-Klitzing-Konstante*; а також терміни з інших галузей, що включають імена відомих особистостей, так чи інакше пов'язаних із найменованими поняттями: *Kerr-Effekt*, *Richterskala*, *Geigerzähler*, *Siemens-Martin-Ofen*, *Dopplereffekt*, *Montessori-Pädagogik*, *Waldorfkindergarten*, *Béchamelsoße*, *Birchermüesli*, *Riester-Rente*, *Hartz-Reform*. Розуміння значення таких композитів залежить від наявності знань об'єктів номінації та ділянки людського досвіду, у межах якої вони функціонують.

Значення відонімного композита із прізвищем історичної особистості може бути пов'язаним із діяльністю цієї особи, її особистісними якостями, а то і зовнішніми рисами. Розуміння таких відонімних композитів може залежати від наявності певних енциклопедичних знань про референта імені, його діяльність, наприклад, композити *Hitlerbärtchen*, *Marilyn-Monroe-Outfit* апелюють до зовнішніх атрибутів, усталеного зовнішнього образу референта; *Einsteinhirn* – до характеристик особистості референта; *Montessori-Kanzlerin* – до діяльності особистості та її принципів; *Napoleon-Komplex* – зросту та особистісних характеристик. В цих прикладах антропоніми актуалізують лише окремі ознаки референта, на основі яких встановлюється асоціативний зв'язок між названими явищами та референтом використаного антропоніма.

Мотивованість окремих відонімних композитів і їхній зв'язок із носієм власного імені важко пояснити, як от композити *Bismarckhering*, *Bismarckbrötchen* отримали свою назву на честь німецького рейхканцлера Отто фон Бісмарка, який за припущенням дуже любив оселедці.

Відонімні композити, що містять в якості першого складника імена літературних, міфологічних чи інших вигаданих героїв, позначають поняття, пов'язані з діяльністю чи характерними рисами героя. Так, композит *Pippi-Langstrumpf-Syndrom* позначає патологічний стан людини, коли вона втрачає відчуття реальності та одночасно видумує собі іншу фантастичну реальність: «*ich mach mir die Welt, worldwide-wie sie mir gefällt*». Аналогічно функціонують композити-метафори із назвами міфологічних чи казкових героїв, які мають усталене значення, походження якого базується на діяльності, рисах чи інших особливостях героїв, чий імена виступають першими складниками ВК, як от: *Herkulesarbeit*, *Achillesferse*, *Ariadnefaden*, *Argusaugen*, *Dornröschenschlaf*.

Інколи до складу композита входить іменник, в якому можна простежити зв'язок із референтом власного імені, однак цей іменник вживається як загальна назва, адже процес апелативізації власного імені вже давно завершився, і такі композити лише умовно можна розглядати як приклади відонімного словотворення. Так, у назвах приладів *Amperemeter*, *Ohmmeter* перші складники уже позначають не прізвища відомих фізиків, а одиниці виміру фізичних величин; так само композити *Dieselmotorkraftstoff*, *Diesellokomotive*, *Dieselmotor* пов'язані з дизельним мотором, а не з його винахідником Рудольфом Дизелем; перший складник композитів *Hartz-IV-Bezieher*, *Hartz-IV-Familie*, *Hartz-IV-Leistung*, *Hartz-IV-Wohnung* відсилає нас до назви допомоги по безробіттю II згідно відповідного однойменного закону у рамках реформ ринку праці на початку 2000-х років, що отримали свою назву на честь відомого німецького менеджера Петера Гартца.

Іншою великою групою відонімних композитів є ВК із топонімами у своєму складі. Топоніми зазвичай виступають ПБС і реалізують в основному значення місця, яке може вказувати на походження об'єкта номінації: *Muranoglas*, *Borneopfeffer*, *Sarawak-Pfeffer*, *Rheinkiesel*, *US-Milliardär*; місце відкриття певного явища: *Ebolavirus*, *Lassafieber*; локалізацію подій: *Syrien-Konflikt*, *Nordkorea-Konflikt*, *Irak-Krieg*, *Spanien-Urlaub*, *Mallorca-Reise*; бути темою обговорення: *Ukraine-Nachrichten*, *Syrien-Gipfel*, *China-Experte*; а також викликати асоціації, певні уявлення, пов'язані із згаданим географічним об'єктом та об'єктом номінації: *Hawaiiemnd* (з типовим принтом), *Hawaii-Toast* (поєднання екзотичних продуктів), *Hollywoodschaukel* (через часте використання реквізиту у голлівудських фільмах). Та не зважаючи на те, що топонім у складі ВК реалізує значення місця, його взаємодія з ДБС може бути складною і потребувати контексту для розуміння ВК. Так, ВК *Deutschland-Chef* позначає керівника німецької філії інтернаціональної фірми: «*Der Schweizer Nahrungsmittelkonzern Nestlé bekommt einen neuen Deutschland-Chef*» (faz.net, 18.08.2018).

В окремих випадках значення відонімного композита формується не лише на основі взаємодії значень його складників, а під впливом певних історичних значущих подій, пов'язаних із згаданим географічним об'єктом. Так, композит *Kubakrise* позначає кризу, яка отримала в українській та російській мовах назву «Карибська криза» – напружене протистояння між СРСР і США внаслідок таємного розміщення Радянським Союзом ядерних ракет на Кубі у жовтні 1962 року. Композит *Stockholm-Syndrom* використовується як термін, що позначає психологічний стан, який характеризується прив'язаністю жертви до кривдника. Термін пов'язаний із назвою столиці Швеції лише тому, що був уведений під час аналізу ситуації із захопленням заручників у Стокгольмі у серпні 1973 року.

З назвами річок зазвичай поєднуються пов'язані з ними об'єкти: *Donaukreuzfahrt*, *Donau-Radweg*, *Rhein-Maas-Delta*, *Elbphilharmonie*. Вони можуть входити до складу інших топонімів: *Elbsandsteingebirge*, *Spreewald*, *Donau-Oder-Elbe-Kanal*; а також ергонімів: *Donaukurier* (регіональна газета), *Elbekanal* (регіональне телебачення), *Rheinmetall AG* (назва підприємства), *Rheinterassen* (ресторан у Кьольні). Інколи відонімний апелятив із назвою річки стає метафоричною назвою певних артефактів: *Donauwelle* позначає торт, в якому комбінування світлого і темного тіста повинно асоціюватися з дунайськими хвилями.

Зустрічаємо і окремі приклади метафоричного використання топоніма у якості другого складника, наприклад композиції *Kabelkaribik* та *Münzmallorca* використовуються у молодіжному сленгу в значенні «солярій».

Перший складник відонімного композита може бути вираженням і ергонімом – назвою організації, фірми, політичного чи суспільного об'єднання. Відповідно значення ВК із ПБС, вираженням ергонімом, формується зазвичай в межах типових структур знання, пов'язаних із діяльністю різного роду фірм та організацій. Відповідно ВК можуть вербалізувати поняття, пов'язані із заснуванням та розвитком установи: *Aldi-Gründer*, *Tesla-Investor*, *Opel-Sanierung*; її структурою та підрозділами: *Novartis-Chef*, *BMW-Chef*, *VW-Aufsichtsrat*, *VW-Konzern*, *VW-Fabrik*, *Audi-Zentrum*, *Lufthansa-Billigflugtochter*, *Kaufland-Filialen*, *Lufthansa-Maschinen*, *CDU-Politiker*; називати різні аспекти діяльності: *Ford-Kooperation*, *Lufthansa-Passagier*, *Lufthansa-Bordverpflegung*, *Ikea-Kunden*, *Ikea-Katalog*, *Schlecker-Pleite*; продукти, виробництва: *VW-Bus*, *Ikea-Regal*, *Ikea-Möbel*, *Nestlé-Produkt*, *Tesla-Auto*, *Adidas-Logo*. Більшість таких ВК є двокомпонентними, однак трапляються ВК з двома онімами у своєму складі внаслідок лівобічного розширення номінативної структури відонімного композита: *Amazon-Deutschland-Chef*, *Microsoft-Deutschland-Chefin*, *Metro-Österreich-Chef*.

В окремих випадках формування значення ВК з ергонімом у своєму складі відбувається під впливом певних подій, пов'язаних із згаданою компанією. Наприклад, композит *Schlecker-Frauen*, який широко використовувався у ЗМІ з 2012 року, утворився після банкрутства мережі магазинів побутової хімії *Schlecker* та позначає жінок, які працювали в компанії і залишилися без роботи після її закриття. Поширення цього композита сприяла і поява присвяченого долі цих жінок серіалу із трохі зміненою назвою фірми «*Schlickerfrauen*».

У ЗМІ зустрічаємо багато відонімних композитів на позначення певних резонансних подій із основними складниками *Skandal*, *Affäre* або суфіксоїдом *Gate* (за аналогією із запозиченням *Watergate*), першим складником у яких виступають антропоніми, топоніми та ергоніми, що виступають темою обговорення: *Cambridge-Analytica-Skandal*, *Epstein-Skandal*, *FPÖ-Skandal*, *Strache-Skandal*, *Edathy-Affäre*, *Kunduz-Affäre*, *Adidas-Affäre*, *VW-Abgasaffäre*, *Ibiza-Gate*, *Rubygate*. Останній ВК відрізняється тим, що використаний антропонім є звичайним іменем, а не прізвиськом відомої особистості, однак він набув поширення у багатьох мовах у зв'язку із скандалом, пов'язаним із звинуваченням колишнього прем'єр-міністра Італії Сильвіо Берлусконі у близьких стосунках із неповнолітньою марокканською танцівницею Рубі.

Наближенням до відонімного словоскладання явищем у словотворенні німецької мови є словотвірні конструкції із суфіксоїдами *-liese*, *-trine*, *-suse*, *-peter*, *-michel*, *-fritze*. Ці напівсуфікси утворені від власних жіночих і чоловічих імен, які внаслідок повної апелятивізації та десемантизації позначають у словоскладних конструкціях лише істот жіночої чи чоловічої статі, які певним чином характеризується за допомогою першого складника: *Bummelliese*, *Lachtrine*, *Heulsuse*, *Lügenpeter*, *Klotzmichel*, *Werbefritze*. Такі словотвірні конструкції мають зазвичай пейоративну конотацію.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Аналіз структури і семантики відонімних композитів німецької мови та їхньої мотивації показав, що відонімне словоскладання є продуктивним словотвірним процесом, який має свої особливості та може вважатися окремим видом іменникового словоскладання німецької мови. Відонімне словоскладання слугує в основному утворенню апелятивів та інших онімів: топонімів (*Engelbergtunnel*) і ергонімів (*HarzKurier*). Оскільки онім виступає зазвичай у ролі першого складника композита, він виконує відповідно модифікуючу атрибутивну функцію та допомагає назвати денотат через його взаємозв'язок із референтом власного імені. У випадку з антропонімами, які позначають відомих історичних, міфологічних чи казкових героїв, у семантичну взаємодію із основним складником композита можуть вступати лише окремі характеристики референтів використаних власних імен. В окремих композитах йдеться про одиничну мотивацію, коли взаємодія між складниками встановлюється на основі певних суспільно важливих подій, що у той чи інший спосіб були пов'язані із певними особистостями, географічними об'єктами чи установами. Широке поширення відонімних композитів у німецькомовних ЗМІ зумовлене особливостями словоскладання німецької мови, яке дозволяє поєднувати у своїй структурі різні лексичні одиниці з однієї сторони, та зростанням суспільного значення певних громадських діячів, політиків, а також політичних організацій та різного роду економічних інституцій. Відонімні композити із такими онімами допомагають у стислому вигляді передати різного роду події, явища чи об'єкти, пов'язані із ними. Наявність контексту та знання моделей словоскладання допомагає зрозуміти оказіональні відонімні композити, характерні для німецькомовних ЗМІ.

Предметом подальшого дослідження стануть інші способи відонімного словотворення німецької мови, такі як суфіксація, конверсія та контамінація.

Література:

1. Ясиба А. В. Композити як основний структурний різновид топонімів німецького походження. *Мова і культура* : наук. журн. Вып. 7. Т. VI : Національні мови і культури в їх специфіці і взаємодії. К. : Вид. дім Дмитра Бурого, 2004. С. 128–137.
2. Fleischer W. Barz I. Wortbildung der deutschen Gegenwartssprache. 3. Aufl. Tübingen : Niemeyer, 2007. 382 S.
3. Radzion V. M. Deonymische substantivische Komposita sportlicher Thematik. *Science and Education a New Dimension. Philology*, IV(18), Issue: 80, 2016. S. 70–72. URL : http://seanewdim.com/uploads/3/4/5/1/34511564/v_m_radzion_deonymische_substantivische_komposita_sportlicher_thematik.pdf (дата звернення: 20.07.2019).
4. Schlücker B. Eigennamenkomposita im Deutschen / J. Helmbrecht, D. Nübling, B. Schlücker. *Namengrammatik. Linguistische Bereiche. Sonderheft 23*, 2017. S. 59–93. URL : https://www.academia.edu/31261977/Eigennamenkomposita_im_Deutschen (дата звернення: 20.07.2019).